

SUOMEN ASETUSKOKOELMA

1935

N:o 66—67

Sisällys: N:o 66. Laki edustajanvaaleista, siv. 179. — N:o 67. Laki niiden valitsijamiesten valitsemisesta, jotka toimittavat tasavallan presidentin vaalin, annetun lain muuttamisesta, siv. 195.

N:o 66.

Laki edustajanvaaleista.

Annettu Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1935.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

1 luku.

Vaalipiirit ja vaaliviranomaiset.

1 §.

Edustajain valitsemista varten valtiopäiville on Suomi jaettu seuraaviin vaalipiireihin:

1. Uudenmaan läänin vaalipiiri;
2. Turun läänin eteläinen vaalipiiri, joka käsittää Vehmaan, Mynämäen, Piikkiön, Halikon ja Maskun kihlakunnat, niin myös Ahvenanmaan maakunnan;
3. Turun läänin pohjoinen vaalipiiri, johon kuuluvat Ulvilan, Ikaalisten, Tyrvään ja Loimaan kihlakunnat;
4. Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri, johon kuuluvat Tammelan, Hauhon ja Hollolan kihlakunnat;
5. Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri, johon kuuluvat Pirkkalan, Ruoveden ja Jämsän kihlakunnat;
6. Viipurin läänin läntinen vaalipiiri, joka käsittää Kymin, Lappeen ja Rannan kihlakunnat;

7. Viipurin läänin itäinen vaalipiiri, johon kuuluvat Jääsken, Äyräpään, Käkisalmen, Kurkijoen, Sortavalan ja Salmin kihlakunnat;

8. Mikkelin läänin vaalipiiri;

9. Kuopion läänin läntinen vaalipiiri, joka käsittää Rautalammin, Kuopion ja Iisalmen kihlakunnat;

10. Kuopion läänin itäinen vaalipiiri, johon kuuluvat Liperin, Ilomantsin ja Pielisjärven kihlakunnat;

11. Vaasan läänin itäinen vaalipiiri, joka käsittää Laukaan, Viitasaaren ja Kuortaneen kihlakunnat;

12. Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri, johon kuuluvat Ilmajoen ja Närpiön kihlakunnat sekä Korsholman kihlakunta, paitsi Ylistaron ja Isonkyrön kuntia;

13. Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri, johon kuuluvat Lapuan ja Pietarsaaren kihlakunnat sekä Ylistaron ja Isonkyrön kunnat Korsholman kihlakuntaa;

14. Oulun läänin eteläinen vaalipiiri, joka käsittää Saloisten, Haapajärven ja Kajaanin kihlakunnat sekä Oulujoen, Oulunsalon, Hailuodon, Kempeleen, Lumijoen, Limingan, Temmeksen, Tyrnävän, Muhoksen ja Utajärven kunnat Oulun kihlakuntaa;

15. Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri, johon kuuluvat Kemin kihlakunta sekä Kuivaniemen, Iin, Yli-Iin, Haukiputaan, Kii-
mingin, Ylikiimingin, Pudasjärven, Taivalkosken, Kuusamon ja Posion kunnat Oulun kihlakuntaa; sekä

16. Lapin vaalipiiri, joka käsittää Lapin ja Petsamon kihlakunnat.

Kaupunki ja kauppala luetaan kuuluvaksi siihen vaalipiiriin, johon sen ympärillä oleva maaseutukin.

Ensinmainituissa viidessätoista piirissä valitaan välittömällä ja suhteellisilla vaaleilla satayhdeksänkymmentäyhdeksän edustajaa, jotka jaetaan eri vaalipiirien kesken niiden hengillepantujen asukkaiden lukumäärän mukaan. Jaon valtioneuvosto toimittaa joka kymmenes vuosi, ja se julkaitaan asetuskokoelmassa.

Lapin vaalipiiri valitsee yhden edustajan sillä tavoin, kuin 54 §:ssä sanotaan.

2 §.

Jokaista vaalipiiriä varten on hyvissä ajoin ennen edustajanvaalia asetettava keskuslautakunta, johon kuuluu viisi jäsentä ja kaksi varajäsentä. Keskuslautakunta pitää kokouksensa siinä kaupungissa, jossa läänin hallitus sijaitsee. Kuitenkin kokoontuu Turun läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta Porin kaupungissa, Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta Tampereen kaupungissa, Kuopion läänin itäisen vaalipiirin keskuslautakunta Joensuun kaupungissa, Vaasan läänin itäisen vaalipiirin keskuslautakunta Jyväskylän kaupungissa ja Oulun läänin pohjoisen

vaalipiirin keskuslautakunta Kemin kaupungissa. Viidennentoista vaalipiirin keskuslautakunta on kuitenkin myös kuudennentoista piirin keskuslautakuntana.

Keskuslautakuntaan valitsee valtioneuvosto puheenjohtajan ja kaksi jäsentä ynnä yhden varajäsenen, määräten yhden jäsenen lautakunnan varapuheenjohtajaksi, sekä sen kaupungin valtuusto, jossa lautakunnan kokoukset pidetään, kaksi jäsentä ja yhden varajäsenen; ja kestää heidän toimikautensa, kunnes uusi lautakunta on valittu.

Keskuslautakunta ottaa avukseen sihteerin, tarpeelliset laskijat sekä muun henkilökunnan.

3 §.

Edustajanvaali toimitetaan joka kunnassa tahi, jos kunta on jaettu useampiin äänestysalueisiin, kussakin äänestysalueessa.

Jos maalaiskunnan asukasluku on suurempi kuin tuhatviisisataa, pitää kunnallislautakunnan jakaa kunta äänestysalueisiin sellaisen perusteen mukaan, että kunkin alueen asukasluku, elleivät paikallisolot ole esteenä, on enintään tuhatviisisataa ja että alue samalla muodostaa yhtäjaksoisen ja kulkuyhteyksien mukaan rajoitetun osan kuntaa. Niin ikään tulee maistraatin jakaa kaupunki ja kauppalan hallituksen eri kuntana oleva kauppala, jos niissä on enemmän kuin kolmetuhatta asukasta, riittävän useaan äänestysalueeseen.

Kunta, jonka asukasluku on pienempi, kuin ylempänä on sanottu, jaettakoon myöskin äänestysalueisiin, kun kunnallislautakunta, maistraatti tai kauppalanhallitus katsoo sen tarpeelliseksi.

Kunnallislautakunnan, maistraatin tai kauppalanhallituksen tekemää jakoa noudatettakoon, vaikka päätöksestä onkin valitettu, kunnes valituksen johdosta annettu päätös on saanut lainvoiman.

Kunta antaa käytettäväksi vaalihuoneiston kussakin äänestysalueessa.

4 §.

Kussakin maalaiskunnassa tulee kunnallislautakunnan sen vuoden tammikuun alussa, jona kolmivuotisaika viime edustajanvaaleista lukien päättyy, edustajanvaalin toimittamista varten kunnassa asettaa vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja ja neljä jäsentä, joista yksi määrätään varapuheenjohtajaksi. Jos tasavallan presidentin määräyksestä uudet vaalit on toimitettu, valitaan kuitenkin uusi vaalilautakunta edustajanvaalien jälkeisen vuoden tammikuussa.

Jos kunta on jaettu äänestysalueisiin, asetetaan vaalilautakunta kutakin aluetta varten.

Vaalilautakunnan puheenjohtaja ja jäsenet ynnä tarpeellinen määrä varajäseniä valittakoon kunnassa asuvien vaalioikeutettujen henkilöiden joukosta, huomioonottaen, että edellisissä vaaleissa esiintyneet äänestysalueen suurimmat valitsijaryhmät mahdollisuuden mukaan ovat lautakunnassa edustettuina; ja kestää heidän toimikautensa, kunnes uusi lautakunta on valittu.

5 §.

Kaupungissa on maistraatti vaalilautakuntana.

Jos kaupunki on jaettu äänestysalueisiin, niin maistraatti jakautuu vaalin toimittamista varten yhtä moneen osastoon ja kutsuu tarpeen tullen lisäjäseniä näihin osastoihin.

Ellei maistraattia ole, tulee järjestys-oikeuden täyttää tässä laissa säädetty maistraatin tehtävät.

Mitä tässä pykälässä on säädetty maistraatista, on sovellettava eri kuntana olevan kauppalan hallitukseen.

2 luku.

Vaaliluettelo.

6 §.

Vaaliluettelon kutakin äänestysaluetta varten tehköön sen vaalilautakunta.

Jos kaupunki tai eri kuntana oleva kaupala on jaettu äänestysalueisiin, tehköön maistraatti tai kauppalanhallitus vaaliluettelon kutakin sellaista aluetta varten.

7 §.

Vaaliluettelon pohjaksi tulee asianomaisen henkikirjoittajan tammikuun kuluessa sinä vuonna, jona kolmivuotisaika viime edustajanvaaleista lukien päättyy, vaalilautakunnalle toimittaa, maalla kylittäin ja talonnumeroittain, kaupungissa kaupunginosittain ja korttelittain sekä kauppalassa henkikirjan osoittamassa järjestyksessä tehty luettelo kaikista edellisen vuoden henkikirjan mukaan äänestysalueella asuvista henkilöistä, jotka kuluvan vuoden alkaessa ovat täyttäneet neljäkolmatta vuotta.

Paitsi tätä luetteloa tehköön henkikirjoittaja kolme lisäluetteloa, yhden ensimmäistä, yhden toista ja yhden kolmatta lähinnä seuraavaa vuotta varten, joihin kuhunkin samanlaisessa järjestyksessä merkitään ne äänestysalueella asuvat henkilöt, jotka sen edellisenä vuonna, jota varten lisäluettelo on tehty, ovat täyttäneet neljäkolmatta vuotta.

Luettelo kirjoitetaan kaavakkeille, joita hankitaan henkikirjoittajille valtioneuvoston toimesta.

Jos sellainen syy on tietty, jonka vuoksi jollakulla luetteloon merkityllä henkilöllä ei ole vaalioikeutta, on se merkittävä luetteloon hänen nimensä kohdalle.

8 §.

Niin pian kuin 7 §:ssä mainittu luettelo on saapunut, tulee vaalilautakunnan huolellisesti tarkastaa luettelo, merkitä siihen ne vaalioikeutetut, jotka ehkä on poisjä-

UP 34, PK 11 1302

lietä
s. 94

124

233
tetty, sekä siitä poistaa jokainen, jolla ei ole vaalioikeutta. Luetteloon merkittäköön sen jälkeen, että se on äänestysalueen vaaliluettelo, ja lautakunnan jäsenet allekirjoittakoot sen.

Tarkastuksessa tulee tarpeen vaatiessa nimismiehen taikka kaupunginviskaalin olla läsnä.

Asianomainen papisto, seurakuntain johtajat sekä siviilirekisterin pitäjät ovat velvolliset kirkonkirjain, jäsenluetteloiden ja siviilirekisterin johdolla antamaan vaalilautakunnalle tarpeelliset tiedot.

9 §.

1180
247
02
24
Vaaliluettelon pitää maaliskuun 1 päivästä alkaen saman kuun 15 päivään asti olla asianmukaisen valvonnan alaisena tarkastusta varten nähtävänä äänestysalueella paikassa, josta tieto on annettava siinä järjestyksessä, kuin asianomaisen kunnan kunnallisista kuulutuksista on määrätty.

Jos joku arvelee, että hänet oikeudettomasti on jätetty pois vaaliluettelosta tai joku muu oikeudettomasti siihen otettu, ja jos hän tahtoo pyytää oikaisua, antakoon kirjallisen oikaisuvaatimuksensa 16 päivänä maaliskuuta ennen kello kahtatoista vaalilautakunnalle taikka sitä aikaisemmin lautakunnan puheenjohtajalle.

10 §.

Saapuneet asiakirjat esitellään vaalilautakunnassa 16 päivänä maaliskuuta kello kahdentoista jälkeen.

207
Jos asiakirja sisältää vaatimuksen, että joku vaaliluetteloon otettu on siitä poistettava, lähettäköön lautakunta samana päivänä hänelle siitä tiedon, ilmoittaen, että hänellä on tilaisuus osoitetussa paikassa ottaa selko asiakirjasta ja viimeistään 1 päivänä huhtikuuta ennen kello kahtatoista lautakunnalle antaa kirjallinen selitys.

Sellainen tiedonanto jätetään vastaanottajan osoitteella varustettuna lähimpään

postitoimistoon; kuitenkin on lautakunnalla valta toimittaa se hänelle muullakin tavoin. Jos hänen asuinpaikkaansa ei tunneta, on tiedonanto julkipantava, niinkuin laissa julkisista kuulutuksista sanotaan.

Kaavakkeita sellaisiin ilmoituksiin hankitaan vaalilautakunnille valtioneuvoston toimesta.

11 §.

Sittenkuin saapuneet asiakirjat ja, jos 10 §:n 2 momentin mukaan on tiedonanto toimitettu, mahdollisesti annetut selitykset on esitelty, lähetetään asiakirjat ynnä vaalilautakunnan niihin merkittävä lausunto läänin maaherralle, jonka viipymättä on annettava päätös tehtyjen vaatimusten johdosta.

Selitys 10 §:n 2 momentissa mainitun vaatimuksen johdosta saatakoon kuitenkin antaa maaherrallekin, ennenkuin hän on asian ratkaissut.

12 §.

Maaherran päätös vaaliluetteloa koskevasta asiasta lähetetään vaalilautakunnalle, joka kuulututtaa sen ja toimittaa maaherralle todistuksen päivästä, jolloin tämä tapahtui.

Päätöksestä antakoon lautakunta postitse tiedon niille, joille päätös on vastainen.

Päätöksen tulee seitsemän päivän kuluessa kuuluttamisesta lukien olla nähtävänä kaupungissa maistraatissa, eri kuntana olevassa kauppalassa sen hallituksen virka-huoneistossa ja maalla vaalilautakunnan puheenjohtajan luona.

13 §.

Jos joku tahtoo hakea muutosta maaherran päätökseen, tehköön sen valituksella, joka osoitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja annetaan maaherralle viimeistään ennen kello kahtatoista neljäntenätoista päivänä päätöksen kuuluttamisesta lukien.

Kun valitus on tehty, lähettäköön maaherra sen ynnä jäljennöksen päätöksestä ja

asiakirjat heti mainitun ajan kuluttua korkeimpaan hallinto-oikeuteen; mutta muussa tapauksessa maaherra ilmoittakoon vaalilautakunnalle, että päätös on saanut lainvoiman.

Korkein hallinto-oikeus toimittaa maaherran välityksellä vaalilautakunnalle asiasta antamansa päätöksen.

14 §.

Ellei vaatimusta vaaliluettelon muuttamisesta ole säädetyn ajan kuluessa vaalilautakunnalle annettu, merkitkään tämä luetteloon todistuksen siitä, että luettelo on lainvoimainen.

Jos muutosta on vaadittu, tulee lautakunnan, sittenkuin vaatimus on ratkaistu päätöksellä, joka on saanut lainvoiman, merkitä vaaliluetteloon siitä mahdollisesti johdettavat oikaisut ja sen ohessa jokaisen oikaisun kohdalla mainita päätös, johon oikaisu perustuu, minkä jälkeen luetteloon on kirjoitettava todistus, että se siten oikaistuna on lainvoimainen.

Lainvoimainen vaaliluettelo olkoon vaalissa muuttamatta noudatettavana.

15 §.

Jos tasavallan presidentin määräyksestä on toimitettava uudet vaalit samana vuonna, jona jo on ollut edustajain tai tasavallan presidentin valitsijamiesten vaali, on uusissa vaaleissa noudatettava jo toimitetussa vaalissa käytettyä vaaliluetteloa muuttamattomana.

16 §.

Jos uudet vaalit on toimitettava sellaisena vuonna, jona edustajain tai tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalia ei ole ollut, on vaaliluettelon laatimiseen ryhdyttävä heti, kun on tieto saatu siitä, että uudet vaalit toimitetaan; ja on vaaliluettelon pohjana käytettävä henkikirjoittajalta viimeksi saatua luetteloa taikka, jos tämän perusteella jo on laadittu vaaliluettelo,

viimeistä tällaista luetteloa ynnä tarpeellisia lisäluetteloja. Vaaliluettelo on niin tarkastettava, kuin 8 §:ssä on sanottu, sekä heti sen jälkeen kymmenen päivän kuluessa asianmukaisen valvonnan alaisena pidettävä äänestysalueella nähtävänä, mistä kuluksella on tieto annettava.

Vaatimus vaaliluettelon oikaisemisesta on saman ajan kuluessa kirjallisesti lautakunnalle esitettävä. Jos vaatimus tarkoittaa jonkun poistamista vaaliluettelosta, antakoon lautakunta hänelle tästä tiedon siinä järjestyksessä, kuin 10 §:ssä mainitaan, kehoittaen häntä seitsemän päivän kuluessa edellä 1 momentissa mainitun ajan kuluttua antamaan kirjallisen selityksensä.

Sen jälkeen menetellään asiassa, niinkuin 11 §:ssä on säädetty; ja maaherran tulee joutuisasti alistaa asiasta antamansa päätös korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

17 §.

Seuraavana vuonna sen jälkeen, kuin 15 ja 16 §:ssä mainitut uudet vaalit on toimitettu, tulee henkikirjoittajan tammikuun kuluessa laatia ja vaalilautakunnalle lähettää 7 §:ssä mainitut luettelot ja lisäluettelot.

3 luku.

Valitsijayhdistykset ja vaaliliitot.

18 §.

Jos vähintään viisikymmentä saman vaalipiirin valitsijaa allekirjoittamallaan asiakirjalla on määrättyä edustajanvaalia varten perustanut valitsijayhdistyksen ja asiakirjassa maininnut sen tai ne henkilöt, joiden valitsemisesta he ovat sopineet, olkoon sellainen valitsijayhdistys oikeutettu vaalipiirin keskuslautakunnalta pyytämään yhdistyksen ehdokaslistan julkaisemista ja sen ottamista niihin vaalilippuihin, joita vaalipiirissä on edustajanvaalissa käytettävä.

19 §.

Asiakirja, jolla valitsijayhdistys perustetaan, päivättäköön ja sisältäköön ilmoituksen yhdistyksen kotipaikasta sekä valtuutuksen vähintään yhdelle yhdistyksen jäsenistä olemaan sen asiamiehenä. Yhdistyksen ehdokaslistassa tulee selvästi olla mainittuna niiden luvultaan enintään kahden henkilön nimet, joita edustajiksi ehdotetaan, näiden ammatti tai toimi ja asuinpaikka, ja siinä saa 22, 23 ja 31 §:ssä mainittujen tapausten varalta olla nimitettyä yksi varaehdokas.

Sanotussa asiakirjassa saadaan myös ilmoittaa se yleispyrintö, jota yhdistys tahoo saada toteutetuksi.

20 §.

Pyynnön valitsijayhdistyksen ehdokaslistan julkaisemisesta tekee asiamies yhdistyksen puolesta kirjallisesti. Jos on kaksi tai useampia asiamiehiä valittu, saavat he ainoastaan yhteisesti edustaa yhdistystä; ja olkoon kuhunkin asiamieheen nähden voimassa, mitä alempana asiamiehestä sanotaan.

Hakemukseen on liitettävä sekä se asiakirja, jolla valitsijayhdistys on perustettu, että erikseen kirjoitettu ehdokaslista. Hakemuksessa tulee asiamiehen vakuuttaa, että ne henkilöt, joiden nimet ovat allekirjoituksina sanotussa asiakirjassa, omakätisesti ovat sen allekirjoittaneet ja ovat vaalioikeutettuja, niin myös että edustajiksi ehdotetut henkilöt ovat suostuvaiset vastaanottamaan edustajantoimen.

Hakemukseen pitää olla merkittynä julkisen notaarin, kruununvoudin, nimismiehen tai kunnallislautakunnan esimiehen, vieraanmiehen läsnäolleen, antama todistus siitä, että asiamies omakätisesti on allekirjoittanut hakemuksen.

Jos asiamies tahallisesti taikka huolimattomuudesta on todistanut sellaista, joka ei ole totta, tahi muuten siinä toimeensa virheellisesti menetellyt, rangaistakoon niin-

kuin virkamiestä virassa tekemästään rikoksesta.

21 §.

Hakemuskirjat, jotka 20 §:ssä on mainittu, tulee asiamiehen joko itse tai valtuutetun asiamiehen kautta antaa vaalipiirin keskuslautakunnalle viimeistään viidentenä neljättä päivänä ennen vaalipäivää.

Jos asiakirjat on annettu postissa kuljettaviksi niin aikaisin, että niiden olisi pitänyt viimeistään sanottuna määräpäivänä lautakunnalle saapua, olkoon sekin pätevä.

22 §.

Jos jompikumpi valitsijayhdistyksen ehdokaslistaan otetuista henkilöistä kuolee, tulee asiamiehen pyyhkiä hänen nimensä pois ehdokaslistasta.

Jos ehdokaslistassa mainitaan myöskin varaehdokas, pankoon asiamies hänet ehdokkaaksi.

23 §.

Jos valitsijayhdistys sen johdosta, että jompikumpi yhdistyksen ehdokkaista on myöskin toisen valitsijayhdistyksen ehdokaslistassa, tahtoo pyyhkiä pois hänen nimensä listastaan taikka panna toisen sen sijaan, olkoon yhdistyksellä siihen valta.

Jos siinä asiakirjassa, jolla yhdistys on perustettu, asiamiestä ei ole nimenomaan valtuutettu päättämään sellaisesta toimenpiteestä, voidaan se suorittaa ainoastaan sellaisen päivätyn kirjallisen julkilausuman nojalla, jonka ovat allekirjoittaneet vähintään puolet ensinmainitun asiakirjan allekirjoittajista.

24 §.

Ilmoitus valitsijayhdistyksen ehdokaslistan muuttamisesta on asiamiehen kirjallisesti tehtävä vaalipiirin keskuslautakunnalle viimeistään kuudentenatoista päivänä ennen vaalipäivää, ja pitää sen olla niin todistettu, kuin 20 §:ssä on sanottu.

Jos asiamies itse ei ole oikeutettu muu-
tosta tekemään, on ilmoitukseen liitettävä
sellainen julkilausuma, kuin 23 §:n 2 mo-
mentissa on sanottu, ja tulee siinä olla
asiamiehen vakuutus, että allekirjoitukset
ovat omakätisiä.

25 §.

Kahdella tai useammalla valitsijayhdis-
tyksellä olkoon oikeus yhtyä vaaliliitoksi.

Sellainen yhtyminen tapahtuu siten, että
kukin yhdistys antaa julkilausuman vaali-
liiton perustamisesta sekä tekee siitä ilmoi-
tuksen vaalipiirin keskuslautakunnalle vii-
meistään kuudentenatoista päivänä ennen
vaalipäivää.

Älköön minkään vaaliliiton ehdokkaita
olko useampia, kuin vaalipiiri saa valita
edustajia.

26 §.

Julkilausuma, joka on 25 §:ssä mainittu,
tehtäköön kirjallisesti, ja lueteltakoon siinä
järjestysnumerein kaikki ne valitsijayh-
distykset, joiden kesken liitto tehdään, ja
annettakoon siinä valtuutus vähintään yh-
delle liittoon kuuluvien valitsijayhdistysten
asiamiehelle toimia liiton asiamiehenä. Jul-
kilausumassa voidaan myöskin ehdottaa
vaaliliiton ehdokaslistojen lopulliseen yh-
distelmään otettavaksi vaaliliiton yhteinen
otsakirjoitus.

Sellaisen julkilausuman pitää olla päi-
vätty ja yhdistyksen asiamiehen allekirjoit-
tama sekä asiamiehen nimikirjoituksen sillä
tavalla todistettu, kuin 20 §:n 2 ja 3 mo-
mentissa on säädetty.

27 §.

Valitsijayhdistys, joka jo kuuluu vaali-
liittoon, älköön yhtyä toiseen vaaliliittoon.
Eri vaaliliitot älkööt myöskään tehkö liittoa
keskenänsä.

28 §.

Sittenkuin valitsijayhdistysten kesken pe-
rustetusta vaaliliitosta on ilmoitus tehty,

voidaan niihin ehdokaslistoihin, jotka sisäl-
tyvät liiton perustamista koskevaan julki-
lausumaan, tehdä ainoastaan sellainen muu-
tos, kuin 22 §:ssä on sanottu.

4 luku.

*Keskuslautakunnan valmistavat toimen-
piteet vaalia varten.*

29 §.

Keskuslautakunta kokoontuu ^{ens} kerran
puheenjohtajan kutsusta viimeistään neljä-
kymmentäviisi päivää ennen edustajanvaa-
lia valitsemaan sihteerin ja määräämään,
minä aikoina ja missä paikassa asiakirjoja
vastaanotetaan, niin myös sen jälkeen nel-
jäntenäneljättä, ^{kol} kolmantenakymmenentenä,
^{IV} kahdentenakolmatta ja viidentenatoista päi-
vänä ennen edustajanvaalia sekä ^{vi} viimeis-
tään toisena päivänä edustajanvaalin jäl-
keen, kulloinkin viimeistään kello kaksi-
toista.

30 §.

Neljäntenäneljättä päivänä ennen edus-
tajanvaalia esitellään ja valmistavasti tar-
kastetaan ne hakemukset, jotka ovat saapu-
neet valitsijayhdistyksiltä, sekä ryhdytään
ehkä tarpeellisten selvitysten hankkimiseen.

31 §.

Kolmantenakymmenentenä päivänä en-
nen edustajanvaalia esitellään uudelleen
valitsijayhdistyksiltä saapuneet hakemuk-
set sekä niiden johdosta ehkä hankitut lisä-
selvitykset.

Jos havaitaan, ettei hakemus ole asian-
mukaisesti tehty tai ettei valitsijayhdistys
ole laillisesti perustettu tai että valitsija-
yhdistyksen ehdokaslistaan on otettu hen-
kilö, joka ei ole vaalikelpoinen, annetta-
koon asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen
ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla
hylkäämisen syy.

224 2 minu
Jos 2 momentissa mainitun hylkäämisen syynä on ollut, ettei hakemus ole ollut asianmukaisesti tehty tai ettei valitsijayhdistys ole laillisesti perustettu, on valitsijayhdistys oikeutettu seitsemän päivän kuluessa antamaan uuden hakemuksen, jossa ne kohdat on oikaistu, joita vastaan muistutuksia on tehty. Jos hylkäämisen syynä on ollut, että valitsijayhdistyksen ehdokaslistaan on otettu sellaisen henkilön nimi, joka ei ole vaalikelpoinen, on asiamiehellä oikeus saman ajan kuluessa poistaa listalta tämän henkilön nimi taikka, jos ehdokaslistassa mainitaan myöskin varaehdokas, panna tämä, mikäli hän on vaalikelpoinen, ehdokkaaksi poistetun tilalle.

32 §.

K. 94
Hakemukset, jotka on asianmukaisesti tehty laillisesti perustettujen valitsijayhdistysten puolesta, varustetaan juoksevilla järjestysnumerolla.

Hakemuksen järjestysnumero merkitään myöskin hakemuksen mukana olevan ehdokaslistan yläreunaan, minkä ohessa heti järjestysnumeron alle merkitään yhdistyksen yleispyrintö, jos sellainen on ilmoitettu.

33 §.

Keskuslautakunta ryhtyköön heti tämän jälkeen sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki järjestysnumerolla varustetut ehdokaslistat, kukin otsakirjoituksineen, viipymättä yhdessä painetaan sillä tavoin, että ne tulevat samalle puolelle lehteä, järjestettyinä järjestysnumeronsa mukaan ja erotettuina toisistaan selvillä viivoilla.

IV
Jos 31 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa ja siinä säädetyn ajan kuluessa valitsijayhdistys on antanut uuden hakemuksen, jossa ne kohdat on oikaistu, joita vastaan muistutuksia oli tehty, mutta joka muuten on muuttumaton, tai valitsijayhdistyksen asiamies on poistanut ehdokaslistasta henkilön nimen, joka ei ole vaalikelpoinen, tai pannut varaehdokkaan ehdok-

kaaksi hänen tilalleen, esiteltäköön ja tarkastettakoon nämä hakemukset ja ehdokaslistat kahdentenakolmatta päivänä ennen edustajanvaalia. Samassa kokouksessa otetaan tutkittavaksi ne hakemukset, jotka ilman hakijan syytä ovat myöhästyneet. Asianmukaisesti oikaistuihin hakemuksiin kuuluvat ehdokaslistat sekä ne ehdokaslistat, joista sellaisen henkilön nimi, joka ei ole vaalikelpoinen, on poistettu tai joihin varaehdokas on pantu ehdokkaaksi hänen tilalleen, monisteltakoon heti tämän jälkeen, niinkuin ylempänä on säädetty. Samoin monisteltakoon myöhästyneisiin hyväksyttyihin hakemuksiin kuuluvat ehdokaslistat.

34 §.

Niin pian kuin 33 §:ssä määrätty monistelu on tehty, on tämä ehdokaslistojen yhdistelmä sekä 33 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa erityinen ehdokaslista lähetettävä kaikille vaalipiirin valitsijayhdistyksille, kunnallislautakunnille, maistraateille, järjestys oikeuksille ja kauppalanhallituksille sekä muutoin pidettävä yleisön saatavana.

35 §.

Siinä kokouksessa, joka alkaa viidentenätoista päivänä ennen vaalia, esitellään ja tarkastetaan saapuneet ilmoitukset, jotka koskevat ennen julkaistuihin ehdokaslistoihin tehtyjä muutoksia taikka vaaliliittoja.

Ellei ilmoitusta voida hyväksyä, menetellään, niinkuin 31 §:n 2 momentissa on sanottu.

Tämän jälkeen on, hyväksytyjen ilmoitusten johdolla, painettu yhdistelmä asianmukaisesti oikaistava ja kaikki siinä olevat, samaan vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat numerojärjestyksessä yhdistettävä yhteisen otsakirjoituksen alle ja asetettava erikseen muista listoista, näin että liitto ja ne ehdokaslistat, jotka siihen kuuluvat, selvästi erottautuvat toisista. Vaaliliittojen keskinäinen järjestys yhdistelmässä määrätään arvalla. Ellei keskuslautakunta hy-

väksy otsakirjoitusta, joka vaaliliittoa tehtäessä on ehdotettu, taikka ellei ehdotusta siitä ole tehty, määrätköön lautakunta otsakirjoituksen, joka ilmaisee vain vaaliliiton järjestyksen vaalilipussa. Sillä tavoin syntynyt lopullisten ehdokaslistojen yhdistelmä monisteltakoon heti painattamalla.

36 §.

Keskuslautakunta painattakoon sen jälkeen joutuisasti vaalilippuja koko vaalipiiriä varten ja lähettäköön kunkin äänestysalueen vaalilautakunnalle tarpeellisen määrän niitä päällyksessä, joka on suljettava vaalipiirin sinetillä ja johon on merkittävä tieto vaalilippujen luvusta.

Jokaisessa vaalilipussa tulee sisäpuolella olla sekä valitsijan käytettäväksi varattu tyhjä kohta että myöskin painettuna kaikki keskuslautakunnan julkaisemat ehdokaslistat, ja on tässä tarkoin noudatettava 33 ja 35 §:ssä annettuja määräyksiä, kuitenkin niin, ettei ehdokaslistoissa enää saa mainita varaehdokasta. Vaalilipussa on oleva yleinen otsakirjoitus, jossa mainitaan, missä vaaleissa sitä on käytettävä.

Vaalilippujen pitää olla niin tehtyjä, että selvästi näkyy, miten ne on kokoonlaitettava ja suljettava, eikä niissä saa olla mitään muuta, kuin mitä yllä on säädetty.

37 §.

Vaalilippujen ohella toimitetaan vaalilautakunnille riittävä määrä ehdokaslistojen lopullista yhdistelmää sekä vaalileimain tarpeineen. Yhdistelmää levitetään, niinkuin 34 §:ssä on sanottu.

Vaalileiman tulee olla yhtäläinen vaalipiirin kaikissa äänestysalueissa.

5 luku.

Vaalit.

38 §.

Heinäkuun 1 päivänä sinä vuonna, jona kolmivuotis aika lähinnä edellisistä edustajanvaaleista lukien päättyy, alkaa vaalitoi-

mitus kussakin äänestysalueessa kello yhdeksän sekä jatkuu kello kahteenkymmeneen ja seuraavana päivänä niin ikään kello yhdeksästä kello kahteenkymmeneen, kumpaisenakin päivänä keskeytyen enintään kahden tunnin väliajaksi vaalilautakunnan määräyksen mukaan.

Jos tasavallan presidentti on määrännyt toimitettavaksi uudet vaalit, ryhdytään vaalitoimitukseen sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä kuudenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun määräys julkaistiin, sekä jatkuu sitten, niinkuin 1 momentissa on sanottu.

39 §.

Vaalilautakunnan asiana on ryhtyä kaikkiin vaalin toimittamista varten tarpeellisiin toimiin.

Erittäinkin on huolehdittava, ettei kukaan saa vaalilippua, ennenkuin hänet on havaittu vaalioikeutetuksi, sekä että valitsija saattaa täysin säilyttämällä vaalisalaisuuden vaalilippuunsa merkitä, miten hän äänestää, ja että tätä varten tarpeelliset apuneuvot ovat saatavissa.

Lautakunta katsokoon myöskin, että kyllin tilava paikka vaalihuoneen vieressä on tarjona niille valitsijoille, jotka odottavat vuoroansa vaalihuoneeseen päästäkseen, ja että tämä paikka suljetaan sillä kellonlyömällä, jolloin vaalitoimitus on keskeytettävä tai lakkautettava. Jos toimitus päivällä keskeytetään, suljetaan odotuspaikka, kun vaalilautakunta sen tarpeelliseksi katsoo.

Vaaliurnan toimituttaa valtioneuvosto jokaiseen äänestysalueeseen valtion kustannuksella.

40 §.

Älköön vaalihuoneistossa taikka sen vieressä pidettävä puheita, julkipantako tai jaettako painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia, älköönkään millään tavoin vaikuttako tai yritettävä vaikuttaa valitsijain vaalivapauteen.

41 §.

Vaalilautakunnan on pidettävä huolta, että vaalipiirin keskuslautakunnan julkaisema ehdokaslistojen lopullinen yhdistelmä on tiedoksipantuna ja muutoinkin saatavana sekä vaalihuoneessa että viereisissä huoneissa ja etuhuoneissa.

42 §.

Edustajanvaalissa pitää olla saapuvilla erityinen vaalilautakunnan ottama henkilö, jonka tulee valitsijan pyynnöstä avustaa häntä tarpeellisten merkintäin tekemisessä vaalilippuun.

Avustajan tulee tunnollisesti täyttää valitsijan osoitukset, kuin myös pitää salassa vaalitoimituksessa saamansa tiedot. Jos hän tätä vastaan rikkoo, rangaistakoon niinkuin virkamiestä virkarikoksesta.

43 §.

Vaalitoimituksessa tulee lautakunnan puheenjohtajan juuri ennen äänestyksen alkua näyttää läsnäolijoille, että vaaliurna on tyhjä, sekä sitten avata se päällys, jossa lautakunnalle lähetetyt vaaliliput ovat.

44 §.

Valitsija, joka haluaa vaalioikeutensa käyttää, ilmoittautukoon vaalilautakunnalle saadakseen vaalilipun.

45 §.

Vaalissa olkoon kullakin valitsijalla oikeus äänestää joko sen vaalipiirin vaalilipussa olevaa ehdokaslistaa, jossa hän on merkitty vaalioikeutetuksi, taikka yhtä henkilöä, ja on hänen äänestäessään meneteltävä, kuten 46 §:ssä sanotaan.

46 §.

Jos valitsija tahtoo antaa äänensä jonkin valitsijajyhdistyksen ehdokaslistan hyväksi, joka on otettu vaalilippuun, merkitkään tämän listan viivalla niin selvästi, ettei epätietoisuutta voi syntyä siitä, mitä

ehdokaslistaa hän tarkoittaa. Älköön valitsija muuttako ehdokkaiden järjestystä siinä ehdokaslistassa, jota hän äänestää, älköönkä tehkö siihen muuta muutosta.

Ellei valitsija hyväksy ainoatakaan vaalilippuun painetuista ehdokaslistoista, kirjoittakoon vaalilipussa sitä tarkoitusta varten varattuun tyhjään kohtaan sen henkilön nimen, jota hän äänestää, ja merkitkään siihen myöskin hänen ammattinsa tai toimensa ja asuinpaikkansa.

Sitten näyttäköön valitsija vaalilipun koontaitettuna ja suljettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi ja pankoon vaalilippunsa leimattuna vaaliurnaun.

47 §.

Valitsijan sallittakoon käyttää äänioikeutensa muussa äänestysalueessa kuin siinä, jonka vaaliluetteloon hän on merkitty, jos hän antaa sitä tarkoitusta varten saamansa otteen sanotusta vaaliluettelosta.

Jos valitsija kuuluu toiseen vaalipiiriin, olkoon oikeutettu antamaan äänensä jonkun siellä ilmoitetun valitsijajyhdistyksen ehdokaslistan hyväksi, kirjoittamalla sen ehdokkaiden nimet niiden järjestystä muuttamatta vaalilippuunsa.

Kun toiseen vaalipiiriin kuuluva valitsija täten käyttää vaalioikeuttaan, on hänen oman vaalipiirinsä nimi merkittävä hänen vaalilippunsa ulkopuolelle, ennenkuin lippu pannaan vaaliurnaun.

48 §.

Sittenkuin valitsija on pannut vaalilipun urnaan, merkitään vaaliluetteloon, että hän on käyttänyt vaalioikeutensa.

Kun valitsija 47 §:ssä sanottua tarkoitusta varten saa otteen vaaliluettelosta, on sekin luetteloon merkittävä.

49 §.

Kun vaalitoimitus keskeytetään, on vaaliurna suljettava vähintään kolmen läsnäolijan sinetillä ja pantava varmaan talteen.

Kun toimitusta sitten jatketaan, tulee lautakunnan ennen sinettien poistamista tarkastaa, että ne ovat ehjät.

Kaikilla niillä valitsijoilla, jotka ovat tulleet saapuville ennen vaalitoimituksen keskeyttämiseen tai äänestyksen lopettamiseen määrättyä kellonlyömää, olkoon oikeus antaa äänensä, ennenkuin toimitus keskeytetään tai äänestys julistetaan päättyneeksi.

50 §.

Niin pian kuin äänestys on päättynyt, otetaan annetut vaaliliput urnasta ja lasketaan ne avaamatta. Samaten lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon ja pöytäkirjaan tehtyjen merkintöjen mukaan ovat vaalioikeuttaan käyttäneet.

Jos vaalilipuissa on sellaisia, joiden ulkopuolelle on merkitty toisen vaalipiirin nimi, on nämä avaamatta heti muista erotettava.

Muut vaaliliput avataan ja tarkastetaan lautakunnan kaikkien jäsenten läsnäollessa. Ne vaaliliput, joista puuttuu leima tai jotka 56 §:n mukaan muutoin on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi. Jäljelläolevat liput järjestetään siten, että eri ryhmään pannaan kunkin ehdokaslistan hyväksi annetut liput sekä ne liput, joihin valitsija 46 §:n 2 momentin mukaan on itse kirjoittanut ehdokkaansa nimen.

Sen jälkeen pannaan ne vaaliliput, joiden ulkopuolelle on merkitty toisen vaalipiirin nimi, kestävään päällykseen, jonka vähintään kolme vaalilautakunnan jäsentä sine-tillään huolellisesti sulkee, ja päällykseen merkitään asianomaisen vaalipiirin keskuslautakunnan osoite sekä lähetyksen sisällys.

Muutkin vaaliliput, ryhmitettyinä siten, kuin edellä on sanottu, pannaan kestävään päällykseen, joka 4 momentissa mainitulla tavalla suljetaan ja johon kirjoitetaan vaalipiirin keskuslautakunnan osoite sekä merkintä lähetyksen sisällyksestä.

Vaalilippuja laskiessaan ja järjestäessään tulee vaalilautakunnan tarkoin noudattaa

oikeusministeriön antamia ohjeita; ja ovat vaaliliittojen asiamiehet taikka heidän kunkin jokaista vaalilautakuntaa varten erikseen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö oikeutetut olemaan tässä tilaisuudessa saapuvilla.

51 §.

Jos annettuja vaalilippuja on niin paljon tai aika on niin pitkälle kulunut, ettei vaalilippuja vaalin päätyttyä voida keskeytyksettä lopullisesti järjestää, laskea ja päällyksiin sulkea, kuten 50 §:ssä on sanottu, on kaikki vaaliliput pantava vaalurnaun, joka on suljettava, talletettava ja avattava 49 §:n 1 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen. Vaalilautakunnan tulee kokoontua seuraavana päivänä viimeistään kello yhdeksän loppuunsaattamaan toimitus.

52 §.

Vaalitoimituksessa pitää joku vaalilautakunnan jäsenistä pöytäkirjaa, johon merkitään toimituspäivä, lautakunnan läsnäolevat jäsenet, kellonlyömät, jolloin toimitus alkoi ja keskeytyi sekä äänestys julistettiin päättyneeksi, ne henkilöt, jotka toisen äänestysalueen vaaliluettelon otteen nojalla ovat olleet äänestämässä ja ketkä näistä kuuluvat toiseen vaalipiiriin, niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon ja pöytäkirjaan tehtyjen merkintöjen mukaan ovat vaalioikeuttaan käyttäneet, annettujen vaalilippujen kokonaismäärä ja niiden lukumäärä kussakin niistä eri ryhmistä, joihin liput 50 §:n mukaan on ryhmiteltävä, sekä aika, jolloin vaaliliput sine-teillä päällyksiin suljettiin, minkä ohessa siinä käytettyjen sinettien painoskuvat pannaan pöytäkirjaan.

Pöytäkirjaan merkitään myös, onko vaalilippuja laskettaessa joku ollut saapuvilla 50 §:n 6 momentin nojalla, ja on, jos saapuvilla ollut henkilö on vaaliliiton asiamiehen siihen valtuuttama, valtuutuksen osoittava asiakirja pöytäkirjaan liitettävä.

Pöytäkirjan laatimisesta antaa oikeusministeriö tarpeen vaatiessa tarkemmat ohjeet ja vahvistaa pöytäkirjaa varten kaavakkeet, jotka toimitetaan vaalilautakunnille.

Toimitus lopetetaan siten, että pöytäkirja julkiluetaan ja vaalilautakunnan puheenjohtaja siihen merkitsee, että pöytäkirja on oikea, minkä jälkeen pöytäkirja liitteineen pannaan eri päällykseen ja tähän kirjoitetaan vaalipiirin keskuslautakunnan osoite sekä merkintä päällyksen sisällyksestä.

53 §.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan ja jonkun jäsenen tulee yhdessä niin pian kuin mahdollista toimituksen päätyttyä lähimpään postitoimistoon viedä 50 ja 52 §:ssä mainitut, keskuslautakunnille osoitetut lähettykset.

54 §.

Lapin vaalipiirissä äänestäköön kukin valitsija edustajanvaalissa ainoastaan yhtä ehdokasta, ja käyttäköön hän tällöin sellaista vaalilippua, kuin hän itse haluaa. Muuten on Lapin edustajanvaaliin nähden soveltuvissa kohdin voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

6 luku.

Äänten laskemisen perusteet.

55 §.

Sille, jota valitsija äänestää ensi sijassa, tulee yksi ääni ja toiselle järjestyksessä puoli ääntä.

Kummankin ehdokkaan siten saamat äänet yhteenlaskettuina ovat hänen äänimääränsä.

56 §.

Jos jompikumpi niistä, joita valitsija on äänestänyt, ei ole vaalikelpoinen tai selvästi nimitetty, on sellaisen ehdokkaan nimi katsottava mitättömäksi, mutta valitsijan ääni

olkoon voimassa toiseen nähden, niinkuin ei hylätyn ehdokkaan nimeä olisikaan ehdokaslistassa ollut.

Jos valitsija on vaalilipussaan merkitsemällä osoittanut useampia kuin yhden ehdokaslistan,

tai vetänyt viivan niin, ettei siitä täysin selvästi ilmene, mitä listaa hän on tarkoittanut,

tai merkinnyt viivan vaalilipun selkäpuolelle,

tai pannut vaalilippuunsa erityisen merkin tai nimikirjoituksensa,

tai tehnyt merkitsemäänsä ehdokaslistaan muutoksen,

tai muualla kuin Lapin vaalipiirissä käyttänyt muunlaista kuin vaalilautakunnalta saatua vaalilippua,

taikka jos vaalilippu havaitaan leimamattomaksi,

olkoon sellainen vaalilippu mitätön.

Jos valitsija on vaalilippuunsa sitä varten varatulle kohdalle kirjoittanut useampia kuin yhden nimen, katsotaan hänen äänestäneen ainoastaan sitä henkilöä, jonka nimen hän on ensimmäiseksi kirjoittanut, ellei hän 47 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksessa ole äänestänyt jotakin toisessa vaalipiirissä ilmoitettua ehdokaslistaa.

57 §.

Vaaliliput, jotka on annettu saman valitsijayhdistyksen ehdokaslistan hyväksi, pidetään yhtenä yksinkertaisena ääniryhmänä.

Samoin pidetään ne vaaliliput, joilla 46 §:n 2 momentin mukaan on äänestetty samaa henkilöä, yhtenä yksinkertaisena ääniryhmänä.

58 §.

Saman yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkailla on etusija toisensa edellä niiden äänimäärien suuruuden mukaan, jotka kumpikin on 55 §:n mukaan ääniryhmässä saanut, ja heidät katsotaan olevan siinä jär-

jäestyksessä ryhmän kaikkien valitsijain asettamia.

Kummallekin yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkaalle annetaan siis etusijan määräämiseksi hänen ja muiden ääniryhmän ehdokasten välillä vertausluku, joka ääniryhmän ensimmäisellä ehdokkaalla on sama kuin ryhmän vaalilippujen koko lukumäärä ja toisella puolet siitä.

59 §.

Ne yksinkertaiset ääniryhmät, jotka kuuluvat samaan vaaliliittoon, muodostavat yhdistetyn ääniryhmän, jossa niiden ehdokkailla on etusija toistensa edellä niiden vertauslukujen suuruuden mukaan, jotka kukin heistä 58 §:n 2 momentin mukaan on saanut. Jos joku ehdokas on yhteinen kahdelle tai useammalle noista yksinkertaisista ääniryhmistä, niin hänen vertauslukujensa yhteenlaskettu määrä osoittaa hänen järjestysijansa.

Mainitussa järjestyksessä annetaan yhdistetyn ääniryhmän ehdokkaille uudet vertausluvut siten, että ensimmäinen ehdokas vertauslukuun saa yhdistetyn ääniryhmän vaalilippujen koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmasosan, neljäs neljäsosan, ja niin edespäin.

60 §.

Jos joku muussa tapauksessa, kuin 59 §:ssä on mainittu, on yhteisenä ehdokkaana kahdessa tai useammassa ääniryhmässä, yksinkertaisessa taikka yhdistetyssä, olkoon hänen niissä saamiensa vertauslukujen yhteenlaskettu määrä hänen lopullisena vertauslukunaan.

61 §.

Älköön vertausluku, joka on saatu yhteenlaskemalla 60 §:n mukaan, olko suurempi sitä lukua, joka ehdokkaalle olisi tullut, jos kaikki siinä tarkoitetut ääniryhmät olisivat olleet yhdistettynä ääniryhmänä.

62 §.

Jos äänimäärät tai vertausluvut käyvät tasan, ratkaisee arpa niiden keskinäisen järjestyksen.

7 luku.

Vaalien tulosten määrääminen ja valtakirjan antaminen.

63 §.

Kun vaaliliput ja pöytäkirjat ovat jostakin äänestysalueesta keskuslautakunnalle saapuneet, tulee lautakunnan viipymättä ryhtyä tarkastamaan saapuneita toimituskirjoja sekä erityisesti vaalilautakunnan toimittamaa vaalilippujen laskentaa ja ryhmittelyä sekä päättää, mitkä vaaliliput on hylättävä.

Keskuslautakunnan hylkäämät vaaliliput erotetaan ja pannaan erityiseen päällykseen, joka suljetaan sinetillä.

64 §.

Sittenkuin kaikkien äänestysalueiden vaaliliput ja pöytäkirjat ovat keskuslautakunnalle saapuneet ja keskuslautakunta on ne tarkastanut sekä tehnyt vaalilautakuntain laskentaan tarpeelliset oikaisut, määrätään kunkin yksinkertaisen ääniryhmän koko äänimäärä siten, että lasketaan yhteen eri äänestysalueissa ehdokaslistan hyväksi annettujen vaalilippujen lukumäärät.

Yhdistetyn ääniryhmän äänimäärä on siihen kuuluvien yksinkertaisten ääniryhmien yhteenlasketut äänimäärät.

65 §.

Tämän jälkeen menetellään seuraavalla tavalla:

a) Kunkin yksinkertaisen ääniryhmän ehdokkaiden nimet kirjoitetaan järjestykseen heidän saamiensa äänilukujen suuruuden mukaan, jonka ohessa nimen kohdalle merkitään hänelle 58 §:n 2 momentin mukaan tuleva vertauslukunsa.

*Wittink
123*

b) Yhdistetyn ääniryhmän ehdokkaiden nimet kirjoitetaan 59 §:n määräämään järjestykseen, ja nimen kohdalle merkitään hänen vertauslukunsa.

c) Jos samalla ehdokkaalla on vertausluvut kahdessa tai useammassa näin saadussa ryhmässä, niin hänet poistetaan niistä kaikista, ja hänen nimensä kirjoitetaan erikseen ja merkitään hänelle lopullinen vertausluku sen mukaan, kuin 60 ja 61 §:ssä sanotaan.

d) Kaikkien ehdokkaiden nimet kirjoitetaan uudestaan heidän lopullisten vertauslukujensa suuruuden mukaiseen järjestykseen, ja kunkin ehdokkaan nimen kohdalle merkitään hänen lopullinen vertauslukunsa.

66 §.

Ehdokkaiden 65 §:n d) kohdassa sanotusta lopullisesta nimisarjasta julistaa keskuslautakunta edustajiksi valituiksi, nimisarjan alusta alkaen, niin monta ehdokasta, kuin vaalipiiri saa valita edustajia.

Jos joku on 1 momentin mukaan tullut valituksi kahdessa tai useammassa vaalipiirissä, on hän oleva sen vaalipiirin edustaja, jossa hänellä on suurin lopullinen vertausluku. Hänen paikkansa muissa vaalipiireissä täyttää kussakin se ehdokas, joka siinä vaalipiirissä olisi 67 §:n mukaan ollut hänen varamiehensä.

Keskuslautakunta julistaa sinä päivänä, jolloin lautakunnan päätös on tehty, ketkä ehdokkaat on valittu edustajiksi, tiedoksi panolla lautakunnan etuhuoneessa, ilmoittaen samalla, kuka on kunkin valitun varamies, sekä antaa viipymättä kullekin valitulle valtakirjan.

Jos joku niistä, jotka on julistettu valituksi, ei ole ollut ilmoitetulla ja julkaisutulla listalla, pitää kuitenkin keskuslautakunnan, ennenkuin valtakirja hänelle annetaan, tiedustella häneltä, suostuuko hän vastaanottamaan edustajantoimen.

Jos ehdokas kieltäytyy taikka ei kymmenen päivän kuluessa tiedon saamisesta lu-

kien keskuslautakunnalle ilmoita suostumustaan, täytetään avoin paikka, niinkuin 67 §:ssä sanotaan.

67 §.

Sitä tapausta varten, että edustajanpaikka tulee avoimeksi, on kullekin edustajalle määrättävä varamies, joka tarpeen vaatiessa astuu hänen tilalleen.

Varamies määrätään, paitsi Lapin vaalipiirissä, siten, että varamieheksi tulee lähinnä käyttämätön ehdokas siitä yksinkertaisesta ääniryhmästä, josta valittu on saanut suurimman vertausluvun, ja ellei sellaista ehdokasta ole, samojen perusteiden mukaan siitä yhdistetystä ääniryhmästä, johon edellä sanottu ääniryhmä kuului. Ellei varajäsentä tälläkään tavalla saada, tulee varajäseneksi se ehdokas, jonka nimi olisi lähinnä erotettu, jos 66 §:n 1 momentissa säädettyä nimien erottamista olisi jatkettu, ja joka ei ole jossakin toisessa vaalipiirissä valittu edustajaksi.

Jos varamies tulee edustajaksi tai muutoin poistuu, tulee keskuslautakunnan määrätä edustajalle uusi varamies, noudattaen 2 momentissa säädettyjä perusteita.

Lapin vaalipiirissä on, jos edustajaksi valittu kieltäytyy tointa vastaanottamasta taikka jos valitun sija muutoin tulee avoimeksi, viipymättä toimitettava uusi edustajanvaali. Maaherra määrätköön vaalin ajan ja kuuluttakoon sen.

68 §.

Edustajan valtakirjan pitää olla näin kuuluva:

„Edustajanvaalissa, joka .. päivänä kuuta toimitettiin vaalipiirissä, on N. N., asuva, valittu olemaan edustajana valtiopäivillä, tästä päivästä alkaen, kunnes tämänjälkeiset edustajanvaalit on toimitettu; ja olkoon tämä todistus edustajan valtakirjana.” Paikka ja aika.

Jos edustajansija on joutunut avoimeksi, antaa keskuslautakunta valtakirjan sille, joka 67 §:n mukaan on astuva poisjoutuneen tilalle. Tässä tapauksessa pitää valtakirjan olla näin kuuluva:

„Sittenkuin .. päivänäkuuta vaalipiirissä toimitetussa edustajanvaalissa N. N. oli valittu olemaan edustajana valtiopäivillä .. päivästäkuuta alkaen, kunnes senjälkeiset edustajanvaalit toimitettaisiin, mutta edustajansija hänen jälkeensä on tullut avoimeksi, on edustajanvaaleista 31 päivänä tammikuuta 1935 annetun lain 67 §:n mukaan N. N., asuva, valittu hänen sijaansa eduskunnan jäseneksi; ja olkoon tämä todistus edustajan valtakirjana.” Paikka ja aika.

69 §.

Kaikki vaaliliput on tämän jälkeen pantava päällykseen, joka suljetaan keskuslautakunnan ja sen puheenjohtajan sineteillä, ja säilytettävä, kunnes lähinnä seuraavat vaalit on toimitettu.

Kaikki laskelmat on yhdistettävä keskuslautakunnan ja puheenjohtajan sinetiteellä sekä säilytettävä pöytäkirjan liitteinä.

70 §.

Kun toimitus keskeytetään, on kaikki vaaliliput ja laskelmat niin säilytettävä, ettei kukaan saa niitä käsiinsä.

71 §.

Keskuslautakunnan kokouksissa tehdään pöytäkirja, johon merkitään kokouksen päivät, kellonlyömä, jolloin se alkoi, keskeytyi ja päättyi, läsnäolevat jäsenet sekä päätökset; kuitenkin voidaan päätöksen sisällys ilmoittaa viittaamalla kirjeeseen tai muuhun toimituskirjaan.

Erikseen on pöytäkirjaan otettava mitätöimien vaalilippujen lukumäärä kussakin äänestysalueessa.

Pöytäkirjan allekirjoittaa sihteeri ja todistaa oikeaksi puheenjohtaja.

72 §.

Kun vaalin tulos määrätään, on pöytäkirjassa mainittava sekä valitut henkilöt että ne, jotka, edustajansijan joutuessa avoimeksi, lähinnä tulevat valittujen tilalle.

Kukin näistä merkitään pöytäkirjaan ilmoittamalla hänen nimensä, ammattinsa tai toimensa ja asuinpaikkansa sekä hänen saamansa äänimäärä ja vertausluku.

73 §.

Keskuslautakunnan tulee heti antaa läänin maaherralle ja vaalipiirin vaalilautakunnille tieto vaalin tuloksesta ja julkaista se vähintään yhdessä paikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä.

Kullekin valitulle toimituttakoon keskuslautakunta myös viipymättä hänen valtakirjansa.

74 §.

Keskuslautakunnan kokouksissa, jotka pidetään vaalilippujen laskemista ja vaalin tuloksen määräämistä varten, ovat valitsijayhdistysten ja vaaliliittojen asiamiehet oikeutetut olemaan saapuvilla.

75 §.

Keskuslautakunnasta lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa lautakunnan puolesta puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

8 luku.

Edustajanvaalista valittaminen.

76 §.

Jos joku tahtoo valittaa edustajanvaalista, tehköön sen kirjallisella valituksella, joka viimeistään neljäntenätoista päivänä siitä, kuin vaalin tulos 66 §:n mukaan tiedoksipanolle julkaistiin, on ennen kello kahtatoista läänin maaherralle annettava.

77 §.

Jos edustajanvaalista on valitettu, vaatikoon maaherra heti ne tiedot ja seli-

tykset, jotka valituksen johdosta katsotaan tarpeellisiksi, ja antakoon sitten viipymättä asiasta päätöksen.

78 §.

Maaherran päätöksen julkaisemisesta ja sen ilmoittamisesta yksityiselle asialliselle, niin myös muutoksenhakemisesta siihen, noudatettakoon, mitä 12 ja 13 §:ssä on säädetty.

9 luku.

Erityisiä säännöksiä.

79 §.

Kaikki vaalilautakuntien menot on kuntien suoritettava, jota vastoin vaaliliput

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1935.

kustannetaan ja kaikki keskuslautakuntien menot suoritetaan valtion varoista.

Keskus- ja vaalilautakunnilla on vapaa-kirjeoikeus.

80 §.

Jos tässä laissa jotakin tapausta varten säädetty määräpäivä sattuu pyhäpäiväksi, pidettäköön seuraava arkipäivä määräpäivänä.

81 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1935, ja sillä kumotaan 20 päivänä heinäkuuta 1906 annettu Suomen vaalilaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tasavallan Presidentti

P. E. SVINHUFVUD.

Oikeusministeri *Eric J. Serlachius.*